

Tomasz Dąbrowski

Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej

Rocznik Samorządowy 6, 74-92

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Tomasz Dąbrowski, Wydział Nauk Ekonomicznych i Prawnych UT-H w Radomiu

Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej

Concurrence of Judicial and Administrative Enforcement

Abstrakt

Celem artykułu jest przedstawienie uregulowań prawnych dotyczących zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej. Od dnia 8 września 2016 r. nastąpiła bowiem zasadnicza modyfikacja prawna dotycząca zbiegu egzekucji. Należy też zestawić wypowiedzi przedstawicieli doktryny odnoszące się do wprowadzonych zmian prawnych tytułowego zagadnienia.

Pierwsza część tekstu zatytułowana – „Istota zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej” zawiera omówienie instytucji egzekucji sądowej, instytucji egzekucji administracyjnej, a także wyjaśnienie w jakich sytuacjach dochodzi do zbiegu egzekucji. Kolejna część opracowania prezentuje przesłanki rozstrzygnięcia zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej. Część trzecia artykułu dotyczy czynności organów egzekucyjnych w sytuacji stwierdzenia wystąpienia zbiegu egzekucji. Publikacja zawiera także zakończenie, które jest syntezą wniosków zawartych w tekście.

Słowa kluczowe: egzekucja administracyjna, egzekucja sądowa, rozstrzygnięcie zbiegu egzekucji, zbieg egzekucji

Abstract

The aim of this article is to present the legal regulations on the concurrence of judicial and administrative execution. The author of the text informs in the introduction that from the 8th September 2016, a major legal modification concerning the concurrence of enforcement entered into force. Next he presents statements of legal scholars concerning the introduced legal amendments of the title issue.

The first part of the text entitled – „The essence of the concurrence of judicial and administrative enforcement” contains a discussion of the institution of judicial enforcement, institution of administrative execution, as well as explanation in what

situations a concurrence of enforcement takes place. Next section of the document presents conditions for the settlement of the concurrence of judicial and administrative enforcement. The third part of the article concerns the procedures of the enforcement authorities in case of stating a concurrence of enforcement. The publication contains also a closure, in form of a summary of the conclusions contained in the text.

Keywords: administrative enforcement, concurrence of enforcement, judicial enforcement, settlement of the concurrence of enforcement

1. Wprowadzenie

Na mocy ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. *o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*¹ – znowelizowana została ustawa Kodeks cywilny², ale przede wszystkim nowelizacja ta wprowadziła 135 zmian w ustawie Kodeks postępowania cywilnego³. Odnosząc się do nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego, należy zaznaczyć, że zmiany są wielowątkowe. Nowe rozwiązania normatywne związane są z kilkoma instytucjami. W tym w szczególności chodzi tu o postępowanie egzekucyjne. Zasadniczą modyfikacją objęte zostały także przepisy poświęcone rozstrzygnięciu zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej. Fundamentalnie zostały przebudowane art. 773, art. 773², art. 774 oraz art. 775, a także został uchylony przepis art. 773³. Nowelizacja „lipcowa” objęła również przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r., *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, poświęcone zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej⁴. Ustawodawca nadał nowe brzmienie art. 62, 63, 64 § 5-7, art. 64c § 4 i 9. Wprowadzone zostały dodatkowe przepisy – art. 62a-62f, art. 63a, art. 64 § 1a, art. 64c § 11a, art. 64e § 4c i 4d. Nowe przepisy zaczęły obowiązywać zgodnie z art. 23 ustawy nowelizującej od dnia 8 września 2016 roku.

Ustawodawca uzasadniając wprowadzenie analizowanych zmian podkreślił, że przepisy obowiązujące do dnia 8 września 2016 r., dotyczące rozstrzygania o zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej były nadmiernie rozbudowane i rodziły wątpliwości interpretacyjne. Wśród tych wątpliwości interpretacyjnych ustawodawca zauważył: sytuację dotyczącą kwestii który sąd miał wydać dalszy tytuł wykonawczy, gdy pochodził on od innego sądu niż ten, który rozstrzygał o zbiegu egzekucji. Regulacja dotycząca wystawienia dalszego tytułu wykonawczego obejmującego pozasądowy tytuł egzekucyj-

¹ Dz.U. z 2015 r., poz. 1311. Dalej cytowana jako ustawa nowelizująca.

² Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r., *Kodeks cywilny*, tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 459.

³ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r., *Kodeks postępowania cywilnego*, tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 1822, z późn. zm. Dalej cytowana jako k.p.c.

⁴ Tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 599, z późn. zm. Dalej cytowana jako pos.eg.adm.

ny wymagała angażowania wierzyciela, co wydłużało postępowanie, a też nie było jasne, czy sąd powinien wzywać go do dokonania tej czynności. Konieczność każdorazowego rozstrzygnięcia o zbiegu przez sąd lub referendarza sądowego i dalszych czynności z tym związanych znacznie opóźniały postępowania egzekucyjne i stanowiły istotne obciążenie dla sądów. Dodatkowym mankamentem obowiązującego rozwiązania było to, że w chwili powstania zbiegu zachodziła konieczność wstrzymania czynności egzekucyjnych przez obydwa organy egzekucyjne⁵.

W literaturze przedmiotu podkreśla się, że nie ulega wątpliwości, iż stan prawny przed nowelizacją prowadził do zwiększonej liczby postępowań zbiegowych, a także wiązał się z zaangażowaniem stron odnośnie dodatkowych czynności związanych z koniecznością wystawiania dalszych tytułów wykonawczych, jak również z problemami związanymi z koniecznością rozliczenia kosztów postępowań prowadzonych przez różne organy egzekucyjne⁶. Jak podnosi Piotr Rączka zmiany w zakresie dotyczącym zbiegu egzekucji mają wręcz charakter rewolucyjny i wpisują się w działania legislacyjne służące racjonalizacji systemu prawnego⁷. Odnosząc się do powyższej kwestii Andrzej Antkiewicz podkreśla, że nowe uregulowanie rozstrzygnięcia zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej usprawni rozstrzygnięcie zbiegu, jak również przyczyni się do odciążenia obowiązków sędziów wydziałów cywilnych i przyspieszenia sądowego, a także administracyjnego postępowania egzekucyjnego⁸.

Przedmiotem opracowania jest więc analiza ram prawnych, dotyczących zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej. Tytułowa problematyka jest na wskroś nowa, gdyż, jak już wspomniano powyżej, nastąpiła gruntowana zmiana przepisów dotyczących zbiegu egzekucji. Brzmienie nowych regulacji prawnych zaczęło obowiązywać od dnia 8 września 2016 r. Główna oś artykułu dotyczyć będzie problemu rozstrzygnięcia powstałego zbiegu egzekucji sądowej i egzekucji administracyjnej, a także obowiązków organów egzekucyjnych powstałych na skutek wynikłej sytuacji.

⁵ Uzasadnienie projektu o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 2678, Sejmu VII kadencji, s. 30 i 31 <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/druk.xsp?nr=2678>.

⁶ J. Olszanowski, *Zbieg egzekucji w sądowym i administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, Warszawa 2016, s. 179.

⁷ P. Rączka, *Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej – ocena racjonalności proponowanej nowelizacji*, [w:] *Racjonalny ustawodawca. Racjonalna administracja. Pamięci Profesora Eugeniusza Smoktunowicza*, red. D. R. Kijowski, A. Miruć, A. Budnik, Białystok 2016, s. 318.

⁸ A. Antkiewicz, *Zmiany w postępowaniu egzekucyjnym w rządowym projekcie nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego zawartym w druku nr 2678 Sejmu VII kadencji*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2015, nr 5, s. 43.

2. Istota zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej

Jedną z podstawowych zasad polskiego systemu prawnego jest zasada rozdziału kompetencji między egzekucją sądową i administracyjną⁹. Przepisy prawa powinny więc precyzyjnie określać w jaki sposób mają być egzekwowane określone obowiązki. Organy egzekucyjne, zarówno w zakresie egzekucji administracyjnej, jak również sądowej są w związku z powyższą zasadą obowiązane z urzędu badać swą właściwość do prowadzenia danego postępowania¹⁰.

Egzekucja administracyjna i egzekucja sądowa są trybami odrębnymi i odmiennymi. Różni je organ państwowy prowadzący postępowanie, rodzaj orzeczeń podlegających wykonaniu, odmienność sposobów przeprowadzania egzekucji, jak również przedmiot realizowanych obowiązków¹¹. Dualizm postępowań egzekucyjnych wynika zarówno z charakteru obowiązków podlegających egzekucji, jak i uprawnień przysługujących prowadzącym je organom¹².

Sądowe postępowanie egzekucyjne w swojej istocie służy przymusowemu wykonywaniu obowiązków wynikających z orzeczeń sądowych, a także innych aktów, z których te obowiązki wynikają¹³. Problematyka ta unormowana jest zarówno w k.p.c., jak również w ustawie o komornikach sądowych i egzekucji¹⁴. Komornik sądowy jest organem właściwym w sytuacji, gdy nie przewidziano kompetencji sądu rejonowego¹⁵.

Postępowanie egzekucyjne w administracji służy w zasadzie przeprowadzeniu egzekucji administracyjnej, czyli zastosowaniu przez administracyjny organ egzekucyjny określonych środków przymusu w celu wykonania obowiązków o charakterze publicznoprawnym¹⁶. Rodzaje obowiązków egzekwowanych w trybie powyższego aktu prawnego wymienione zostały w art. 2 pos.eg.adm, zaś w art. 3 pos.eg.adm wskazano

⁹ Na temat pojęcia egzekucji administracyjnej zob. P. Dobosz, *Pojęcie egzekucji administracyjnej*, [w:] *System egzekucji administracyjnej*, red. J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz, Warszawa 2004, s. 21 i nast.

¹⁰ T. Jędrzejewski, M. Masternak, P. Rączka, *Administracyjne postępowanie egzekucyjne*, Toruń 2013, s. 255.

¹¹ J. Misztal-Konecka, *Administracyjne tytuły wykonawcze w sądowym postępowaniu egzekucyjnym*, „Państwo i Prawo” 2015, nr 3, s. 57.

¹² J. Olszanowski, W. Piątek, *Rozstrzygnięcie zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej. Wybrane zagadnienia praktyczne*, [w:] *Przegląd dyscyplin badawczych pokrewnych nauce prawa i postępowania administracyjnego*, red. S. Wrzosek, M. Domagała, J. Izdebski, T. Stanisławski, Lublin 2010, s. 344-345.

¹³ Jak trafnie dostrzega J. Jankowski, niedopuszczalność egzekucji sądowej zachodzi w dwóch przypadkach: gdy wykonywanie tytułu wykonawczego nie należy do sądowych organów egzekucyjnych ze względu na podstawę egzekucji albo nastąpiło przekazanie wykonania tytułu do innego trybu. J. Jankowski, *Dopuszczalność drogi egzekucji sądowej*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2015, nr 2, s. 11.

¹⁴ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r., o komornikach sądowych i egzekucji, tekst jednolity: Dz.U. 2016 r., poz. 1138, z późn. zm.

¹⁵ K. Miśtał, *Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej*, „Studia Prawnicze” 2013, t. 13, nr 2, s. 175.

¹⁶ M. Krakowiak, *Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej po nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego z 10.07.2015 r.*, „Przegląd Sądowy” 2016, nr 1, s. 88-89.

kategorie orzeczeń organów państwa, które mogą być podstawą zastosowania przepisów egzekucji administracyjnej, chyba że taki obowiązek o charakterze publicznoprawnym wynika wprost z przepisów prawa i nie wymaga konkretyzacji¹⁷. Administracyjni organami egzekucyjnymi są organy administracji publicznej wyszczególnione w art. 19 i 20 pos.eg.adm¹⁸.

Wielokrotnie w literaturze przedmiotu podkreślano, iż zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej należności pieniężnych występuje w sytuacji, gdy do tej samej rzeczy lub prawa majątkowego została skierowana zarówno egzekucja sądowa jak również administracyjna¹⁹.

Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej następuje w przypadku, gdy ta sama rzecz albo prawo majątkowe zostaje zajęte w sądowym i administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym. W konkretnym przypadku zajęcia te mogą być dokonywane w dwóch lub więcej postępowaniach egzekucyjnych, przy czym obligatoryjnie jedno musi być postępowaniem sądowym albo postępowaniem administracyjnym. Najczęściej postępowania te prowadzone są przeciwko temu samemu dłużnikowi, natomiast nie jest wykluczony zbieg egzekucji przeciwko różnym dłużnikom²⁰. Pogląd ten potwierdza Marcin Wasalik. Według tego autora przez zbieg egzekucji należy rozumieć stan, w którym egzekucja sądowa i administracyjna zostały skierowane do tej samej rzeczy lub prawa majątkowego, bez względu na to, czy obie te egzekucje toczą się przeciwko temu samemu dłużnikowi, przy dodatkowym zastrzeżeniu, że pogląd ten dotyczy wyłącznie egzekucji prowadzonych w celu wykonywania świadczeń pieniężnych²¹.

W związku z tym zagadnieniem warto przypomnieć uchwałę SN z dnia 25 czerwca 1997 r., w której podkreśla się, że do zbiegu egzekucji sądowej i egzekucji administracyjnej dochodzi, jeżeli do tego samego prawa lub rzeczy skierowana jest egzekucja sądowa i administracyjna i przeciwko temu samemu dłużnikowi²². Z kolei

¹⁷ M. Romańska, *Zbieg egzekucji oraz egzekucji i zabezpieczenia w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, [w:] *System egzekucji administracyjnej*, red. J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz, Warszawa 2004, s. 289.

¹⁸ P. Gregorczyk, *Powództwo o zwolnienie od egzekucji administracyjnej* [w:] *Aktualne problemy postępowania egzekucyjnego w administracji*, red. A. Skoczylas, J. Stankowski, Wrocław 2013, s. 131.

¹⁹ Zob. przykładowo: R. Kowalkowski, *Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej*, [w:] *Encyklopedia Egzekucji Sądowej*, red. Z. Knypl, R. Kowalkowski, H. Langa-Bieszki, Z. Merchel, Z. Szczurek, J. Trender, Sopot 2002, s. 767; M. Marciniak, *Ograniczenia egzekucji sądowej*, „Acta Universitatis Lodzianensis” 1986, nr 26, s. 56.

²⁰ A. Uliasz, *Komentarz do art. 773 Kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016 s. 406.

²¹ M. Wasalik, *Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej prowadzonych przeciwko różnym dłużnikom*, „Polski Proces Cywilny” 2012, nr 2, s. 325.

²² III CZP 29/97, OSNC 1997, nr 11, poz. 164.

w wyroku z dnia 15 grudnia 2009 WSA we Wrocławiu uznał, że „zbieg egzekucji nie oznacza zbiegu prowadzonych postępowań egzekucyjnych administracyjnych czy sądowych, w ramach których komornik sądowy czy organ egzekucyjny zastosował środek egzekucyjny, tj. egzekucję do tej samej rzeczy albo prawa i tej samej osoby (dłużnika i zobowiązanego). Zbieg egzekucji to sytuacja odnosząca się do konkretnego, tego samego podmiotu oraz przedmiotu, rzeczy lub prawa, do którego skierowano egzekucję w trybie sądowym i administracyjnym”²³.

Jak trafnie dostrzega Piotr Przybysz, funkcją przepisów o zbiegu egzekucji nie jest wyłącznie określenie zasad i trybu wskazania organu egzekucyjnego właściwego do prowadzenia połączonej egzekucji, ale również wskazanie, który organ egzekucyjny i na podstawie jakich przepisów po przeprowadzeniu egzekucji dokona planu podziału wyegzekwowanych należności²⁴.

3. Rozstrzygnięcie zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej

Rozstrzygnięcie problematyki zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej wynika *expressis verbis* z treści przypisów art. 773 § 1 k.p.c. i art. 62 u.p.e.a. W świetle tych artykułów w przypadku zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego egzekucję prowadzić będzie łącznie ten sądowy lub administracyjny organ egzekucyjny, który jako pierwszy dokonał zajęcia, a w razie niemożliwości ustalenia tego pierwszeństwa – organ egzekucyjny, który dokonał zajęcia na poczet należności w wyższej kwocie. Słusznie w doktrynie zauważa się, że w stwierdzeniu, iż doszło do zbiegu egzekucji obu organom egzekucyjnym mają pomóc pracodawcy (organy rentowe) i banki, wynika to z art. 882¹ i 891 k.p.c., a także strony i uczestnicy postępowania, których ustawodawca zobligował do zawiadomienia komornika o zbiegu egzekucji w art. 773 § 4 k.p.c.²⁵.

Należy zaznaczyć, iż zgodnie z dawną regulacją ustawową (już nieobowiązującą) art. 773 § 1 k.p.c. traktował, że w przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej co do tej samej rzeczy lub prawa majątkowego, administracyjny organ egzekucyjny i komornik wstrzymują czynności egzekucyjne na wniosek wierzyciela, dłużnika lub z urzędu przekazują akta egzekucji administracyjnej i sądowej sądowi rejonowemu, w którego okręgu wszczęto egzekucję, w celu rozstrzygnięcia, który organ egzekucyjny – sądowy czy administracyjny – ma dalej prowadzić w trybie właściwym dla danego organu łącz-

²³ I SA/Wr 1047/09, Legalis nr 214571.

²⁴ P. Przybysz, *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 284.

²⁵ M. Romańska, O. Leśniak, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 732.

nie egzekucje tej samej rzeczy lub prawa majątkowego, do którego nastąpił zbieg egzekucji. Sąd następnie wydawał postanowienie w terminie 14 dni, biorąc pod uwagę stan każdego z postępowań egzekucyjnych, a w przypadku jeśli są one w tym samym stopniu zaawansowane, ustalał wysokość należności i kolejność ich zaspakajania. Powyższe postanowienie wydać mógł również referendarz sądowy.

Z analizy przedstawionego stanu prawnego sprzed nowelizacji wysnuć można podobny wniosek, jak w uzasadnieniu projektu o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, a mianowicie że przepisy dotyczące rozstrzygania o zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej były nadmiernie rozbudowane i rodziły wątpliwości interpretacyjne.

Słusznie zauważa Marcin Uliasz, że z treści art. 773 k.p.c. wynikają trzy rodzaje przesłanek (kryteriów) decydujących o rozstrzygnięciu zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej. Zasadniczą rolę odgrywa w tym wypadku pierwszeństwo zajęcia. Kolejna przesłanka dotyczy wysokości należności egzekwowanych przez organ sądowy i administracyjny. Do trzeciej grupy należą zaś okoliczności wskazane w przepisach k.p.c., które rozstrzygają kwestię zbiegu bez względu na dwie pierwsze przesłanki²⁶.

Pierwsza przesłanka została stypizowana w § 1 art. 773 k.p.c. Kluczową rolę odgrywa pierwszeństwo dokonania zajęcia. W razie zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej, dalszą egzekucję prowadzi łącznie organ, który jako pierwszy dokonał zajęcia.

Druga przesłanka, która rozstrzyga zbieg egzekucji to wysokość należności, na poczet których dokonano zajęcia. Należy pamiętać, iż w razie braku możliwości ustalenia pierwszej przesłanki – egzekucję łączną prowadzi będzie organ, który dokonał zajęcia na poczet należności w wyższej kwocie.

Normy kształtujące trzecią grupę przesłanek rozstrzygających zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej zostały uregulowane w art. 773 § 2 i 6 k.p.c. Przepisy te stanowią szczególne kryterium rozwiązania zbiegu egzekucji w stosunku do kryteriów wynikających z art. 773 § 1 k.p.c. W przypadku ich wystąpienia przepis art. 773 § 1 k.p.c. nie ma zastosowania.

Stosownie do § 2 art. 773 k.p.c. w przypadku zbiegu egzekucji sądowej z egzekucją administracyjną prowadzoną na podstawie jednolitego tytułu wykonawczego państwa członkowskiego Unii Europejskiej albo zagranicznego tytułu wykonawczego określonego w ustawie z dnia 11 października 2013 r. *o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych* egzekucję skierowaną do tej

²⁶ A. Uliasz, *Komentarz do art. 773...*, s. 407.

samej rzeczy lub prawa majątkowego, do którego nastąpił zbieg, przejmuje administracyjny organ egzekucyjny²⁷.

Z analizy art. 3 pkt 4 w zw. z art. 2 pkt 1–6 u.w.z. wynika, że jednolitym tytułem wykonawczym jest dokument wystawiony przez organ egzekucyjny, albo państwo członkowskie Unii Europejskiej, dołączony do wniosku o odzyskanie należności pieniężnych. Takich jak:

- 1) podatki i należności celne, pobierane przez Polskę, państwo członkowskie, lub w ich imieniu przez ich jednostki podziału terytorialnego administracyjnego, w tym organy lokalne, lub w imieniu tych jednostek lub organów, jak również w imieniu Unii Europejskiej;
- 2) refundacji, inwestycji i innych środków stanowiących część całkowitego lub częściowego systemu finansowania Europejskiego Funduszu Rolnego (EFRG) oraz Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), w tym kwot należnych w związku z tymi działaniami;
- 3) opłat i innych należności pieniężnych przewidzianych w ramach wspólnej organizacji rynku Unii Europejskiej dla sektora cukru;
- 4) kar, grzywn, opłat i dopłat administracyjnych związanych z należnościami pieniężnymi o których mowa w pkt 1–3, nałożonych przez organy właściwe do pobierania podatków i należności celnych lub właściwe do prowadzenia postępowań administracyjnych dotyczących podatków i należności celnych lub potwierdzonych przez organy administracyjne lub sądowe na wniosek organów właściwych w sprawie podatków i należności celnych;
- 5) opłat za zaświadczenia i podobne do zaświadczeń dokumenty wydane w postępowaniach administracyjnych w sprawie należności pieniężnych, wynikających z pkt 1;
- 6) odsetek i kosztów związanych z należnościami pieniężnymi, o których mowa w ww. pkt. 1–5 w związku z którymi możliwe jest zwrócenie się o wzajemną pomoc.

Jak się zauważa w doktrynie wyżej wymienione należności podlegają ściąganiu w Polsce na drodze egzekucji administracyjnej, zgodnie z normą zawartą w art. 2 § 1 pkt 8 u.p.e.a.²⁸

Zagraniczny tytuł wykonawczy sporządza centralne biuro łącznikowe na wniosek o odzyskanie należności pieniężnych, które pochodzą od państwa członkowskiego lub państwa trzeciego. Powyższe statuuje art. 101 u.w.z. W tym przypadku chodzi o należ-

²⁷ Dz.U. z 2013 r., poz. 1289, z późn. zm. Dalej cytowana jako u.w.z.

²⁸ S. Cieślak, Komentarz do art. 773 Kodeksu postępowania cywilnego, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 2, red. J. Jankowski, Warszawa 2015, s. 216. Zob. także wyrok WSA w Warszawie z dnia 17 grudnia 2015 r., III SA/Wa 898/15, LEX nr 1992539.

ności pieniężne przekazane do egzekucji administracyjnej na podstawie ratyfikowanych umów międzynarodowych, których Polska jest stroną²⁹. Do realizacji zadań centralnego biura łącznikowego zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie wyznaczenia centralnego biura łącznikowego została wyznaczona Izba Skarbowa w Poznaniu³⁰.

Następne szczególne kryterium rozwiązania zbiegu egzekucji zostało wyrażone *expressis verbis* w § 6 art. 773 k.p.c. Z przepisu tego wynika, że w razie wystąpienia kolejnego zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do tej samej rzeczy lub prawa majątkowego egzekucję prowadzoną przez administracyjny organ egzekucyjny przejmuje sądowy organ egzekucyjny, który prowadzi łącznie egzekucję w wyniku pierwszego zbiegu egzekucji.

Analogiczne regulacje prawne poświęcone przesłankom rozstrzygnięcia zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej znajdują się w przepisach art. 62 § 1-3 i art. 62 e pos.eg.adm. Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej nie wstrzymuje czynności egzekucyjnych. Stanowi o tym art. 773 § 3 i art. 62a pos.eg.adm. Według A. Uliasz zakaz wstrzymania czynności egzekucyjnych oznacza, że w przypadku zbiegu komornik prowadzi dalsze czynności, które mają skutkować wyegzekwowaniem należności w ramach prowadzonej egzekucji z rzeczy lub prawa, co do którego nastąpił zbieg³¹. Rozwiązanie takie skutkować będzie przyspieszeniem postępowania egzekucyjnego, co może też się przełożyć w sytuacji wystąpienia powyższego przypadku na jeszcze większą skuteczność egzekucji.

4. Czynności organów egzekucyjnych w przypadku wystąpienia zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej

4.1. Czynności egzekucyjnego organu administracyjnego w razie przejścia egzekucji przez sądowy organ egzekucyjny.

Jeśli w przypadku zbiegu egzekucji sądowej i egzekucji administracyjnej i dokonaniu przez organy egzekucyjne oceny przesłanek warunkujących, właściwym organem egzekucyjnym stanie się organ sądowy (komornik sądowy), czynności związane z przekazaniem sprawy będą spoczywać na administracyjnym organie egzekucyjnym³².

²⁹ S. Cieślak, *Komentarz do art. 773...*, s. 217.

³⁰ Dz.U. z 2013 r., poz. 1296.

³¹ A. Uliasz, *Komentarz do art. 773...*, s. 410.

³² J. Olszanowski, *Komentarz do art. 62b ustawy postępowanie egzekucyjne w administracji*, [w:] *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, red. R. Hausner, A. Skoczylas, Warszawa 2016, s. 314.

Administracyjny organ egzekucyjny zobowiązany będzie wówczas do sporządzenia i przekazania sądowemu organowi egzekucyjnemu odpisu tytułu wykonawczego z oznaczeniem celu, któremu ma służyć, odpisu dokumentu zajęcia oraz odpisów innych dokumentów niezbędnych do prawidłowego przeprowadzenia egzekucji. Należało by się zastanowić czy nie trafniej by było, aby administracyjny organ egzekucyjny przekazywał oryginały powyższych dokumentów. Jak wskazał SN w postanowieniu z dnia 12 czerwca 1996 r., tytułem wykonawczym w rozumieniu art. 776 i 797 k.p.c. jest wyłącznie oryginał tytułu wykonawczego³³.

Administracyjny organ egzekucyjny zwraca również niewykorzystaną zaliczkę wierzycielowi, a także przekazuje sądowemu organowi egzekucyjnemu kwoty uzyskane wskutek zajęcia rzeczy albo prawa majątkowego, do których nastąpił zbieg egzekucji administracyjnej i sądowej, w przypadku, gdy kwoty te nie zostały wypłacone wierzycielowi przed przekazaniem sądowemu organowi egzekucyjnemu odpisów. Administracyjny organ egzekucyjny zawiadamia zobowiązującego lub dłużnika zajętej wierzytelności o przekazaniu egzekucji sądowemu organowi egzekucyjnemu i o umorzeniu opłaty za czynność egzekucyjną, dokonaną w egzekucji, w której wystąpił zbieg. Należy zauważyć, że organ administracyjny opatruje odpis tytułu wykonawczego adnotacją o wysokości należnych kosztów egzekucyjnych powstałych w postępowaniu egzekucyjnym, w którym powstał zbieg, oraz o zakresie, w jakim należność została zaspokojona. Powyższe czynności wynikają z redakcji art. 62b pos.eg.adm. Przepis art. 62c pos.eg.adm formułuje zasadę, że na administracyjnym organie egzekucyjnym spoczywa obowiązek zawiadomienia wierzyciela, zobowiązanego i dłużnika zajętej wierzytelności o przekazaniu egzekucji sądowemu organowi egzekucyjnemu.

W momencie uzyskania odpisu tytułu wykonawczego, dokumentu zajęcia, jak również pozostałych dokumentów, które są niezbędne do prowadzenia egzekucji, egzekucyjny organ sądowy prowadzi łącznie obie egzekucje w trybie egzekucji sądowej. Kwestię tę reguluje art. 773 § 5 k.p.c.

Należy zauważyć, że w § 1 art. 774 cytowanego aktu prawnego przewidziane zostało, że sądowy organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznej egzekucji postanowi również o kosztach powstałych w egzekucji, której dotyczy zbieg³⁴. W wydanym przez siebie postanowieniu o kosztach postępowania egzekucyjnego na mocy art. 770 k.p.c. sądowy organ egzekucyjny (komornik) musi orzec nie tylko o kosztach czynności dokonanych przez siebie, ale także o kosztach czynności powstałych w admi-

³³ III CZP 61/96, OSNC 1996, nr 10, poz. 132.

³⁴ K. Kamińska-Krawczyk, *Koszty postępowania egzekucyjnego przy zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2010, nr 6, s. 41.

nistracyjnym postępowaniu egzekucyjnym przed wystąpieniem zbiegu egzekucji³⁵. Należy zaznaczyć, że prawomocne postanowienie komornika w przedmiocie kosztów egzekucji podlega wykonaniu bez potrzeby zaopatrzenia go w klauzulę wykonalności. Analizując powołaną powyżej regulację prawną, WSA w Gorzowie Wielkopolskim w wyroku z dnia 10 października 2013 r., stwierdził, że zgodnie z treścią art. 774 k.p.c. komornik, który przyjął egzekucję, orzeka o kosztach postępowania powstałych przed przejściem w myśl przepisów tego postępowania, w którego trybie zostały dokonane czynności powodujące te koszty. Jeżeli w tym przypadku komornik przejął prowadzenie łącznej egzekucji, orzeka on na podstawie art. 774 k.p.c. o kosztach poprzednio prowadzonego administracyjnego postępowania egzekucyjnego, stosując w tym zakresie przepisy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji i obowiązujące w tym zakresie zasady dotyczące kosztów postępowania organowi egzekucyjnemu, a zatem przepisy art. 64c pos.eg.adm³⁶. Trzeba również zauważyć, że strona w sądowym postępowaniu egzekucyjnym może zostać zwolniona z kosztów sądowych. Zwolnienie to może wynikać w postępowaniu egzekucyjnym z art. 771 k.p.c., jak i z orzeczenia wydanego przez sąd³⁷. Poruszoną kwestią zajął się SA w Katowicach w wyroku z dnia 8 czerwca 2016 r. Zdaniem sądu, *ratio legis* art. 771 k.p.c. to zapewnienie podmiotowi niedysponującemu koniecznymi środkami majątkowymi lub ustawowo zwolnionemu od ponoszenia kosztów sądowych, dostępu do postępowania wykonawczego, niezależnie od tego, czy egzekucja prowadzona jest przez sąd czy przez komornika. Zwolnienie odnosi się wówczas do kosztów egzekucyjnych (opłat egzekucyjnych i wydatków)³⁸. Z kolei w świetle art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, gdy złoży oświadczenie, z którego wynikać będzie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku koniecznego dla siebie i swojej rodziny³⁹. Zwolnienie z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych jest instytucją o charakterze wyjątkowym. O braku możliwości uiszczenia

³⁵ M. Romańska, O. Leśniak, *Postępowanie zabezpieczające...*, s. 199. Kwestia opłat komorniczych unormowana została w art. 43-60 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 1138 ze zm. Jak słusznie zauważa w postanowieniu SA w Poznaniu z dnia 8 lipca 2013 r. I ACz 958/13, Legalis nr 742959, przepis art. 770 k.p.c. przyznaje komornikowi kompetencje do rozstrzygania o kosztach takiego postępowania, którego prowadzenie do niego należy.

³⁶ I SA/Go 413/13, LEX nr 1386525. Z kolei w postanowieniu z dnia 18 marca 2004 r., III CZP, 6/05, LEX nr 520121, Sąd Najwyższy stwierdził, że komornik, który przejął prowadzenie łącznej egzekucji sądowej i administracyjnej orzekając o opłatach należnych od dłużnika administracyjnego stosuje przepisy art. 64c pos.eg.adm.

³⁷ P. Cierkoński, *Zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2011, nr 8-9, s. 48.

³⁸ I ACa 67/16, LEX nr 2076761.

³⁹ Tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 623, z późn. zm.

kosztów sądowych w częściach lub całości, uzasadniającym zwolnienie, można mówić jedynie wówczas gdy uczestnik (strona) nie ma realnego wpływu na swoją sytuację materialną i rzeczywiście nie może ponieść tych kosztów bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i swojej rodziny – tak słusznie wyjaśnił SN w postanowieniu z dnia 16 marca 2016 roku⁴⁰.

Natomiast z przepisu 103 tego aktu prawnego wynika możliwość zwolnienia od ponoszenia kosztów sądowych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, jeżeli wskażą oni, że nie dysponują dostatecznymi finansami do ich uiszczenia.

Na marginesie poruszyć trzeba jeszcze inną kwestię, mianowicie że na koszty prowadzenia egzekucji przez administracyjny organ składają się zarówno opłaty jak i wydatki. Opłaty ponoszone są za czynności egzekucyjne, natomiast wydatki związane są z postępowaniem egzekucyjnym. Na wydatki egzekucyjne będą składać się kwoty, które wydatkował administracyjny organ egzekucyjny ze swoich środków w związku z podejmowanymi czynnościami egzekucyjnymi⁴¹.

Warto też zauważyć, że koszty te nie obejmują opłat egzekucyjnych przewidzianych w pos.eg.adm, ale tylko w takim zakresie, w jakim opłaty te uległy umorzeniu wskutek zbiegu egzekucji⁴². Z regulacji art. 64e § 4c pos.eg.adm wynika, że organ egzekucyjny umarza z urzędu niewyegzekwowane koszty z tytułu opłat, które są przewidziane w art. 64 § 1 pkt 2–6 pos.eg.adm, naliczone w egzekucji, w której doszło do zbiegu egzekucji i przejęcia prowadzenia łącznej egzekucji przez sądowy organ egzekucyjny⁴³. W praktyce informacja na temat wysokości należnych kosztów egzekucyjnych powstałych w ramach egzekucji administracyjnej jest zamieszczana przez organ administracyjny na odpisie administracyjnego tytułu wykonawczego, który jest przesyłany sądowemu organowi egzekucyjnemu (art. 62b § 2 pos.eg.adm)⁴⁴.

Ponadto art. 774 § 2 k.p.c. nakłada na sądowy organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznie obu egzekucji (administracyjnej i sądowej) obowiązek informowa-

⁴⁰ IV CZ 102/15, LEX nr 2008711.

⁴¹ A. Skoczylas, *Postępowanie egzekucyjne w administracji*, [w:] *System Prawa Administracyjnego*, t. 9: *Prawo procesowe w administracyjne*, red. R. Hauser, A. Wróbel, Z. Niewiadomski, Warszawa 2014, s. 354.

⁴² A. Uliasz, *Komentarz do art. 773...*, s. 418.

⁴³ W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 czerwca 2016 r., SK 31/14, Dz.U. z 2016 r., poz. 599 uznał, że art. 64 § 1 pkt 4 pos.eg.adm w zakresie, w jakim nie określa maksymalnej wysokości opłaty za dokonanie czynności egzekucyjnej, jest niezgodny z przepisem art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w kwestii zasady zakazu nadmiernej ingerencji w związku z art. 64 ust. 1 i art. 84 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

⁴⁴ K. Flaga-Gieruszyńska, *Komentarz do art. 774 Kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Zieliński, Warszawa 2016, s. 1374.

nia administracyjnego organu egzekucyjnego na jego żądanie o przebiegu egzekucji⁴⁵. W oparciu o art. 63a § 1 pos.eg.adm administracyjny organ egzekucyjny doręczy żądanie udzielania informacji komornikowi z użyciem środka komunikacji elektronicznej. Natomiast stosownie do art. 759² k.p.c. komornik doręcza informację administracyjnemu organowi egzekucyjnemu wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo przy użyciu środków komunikacji elektronicznej.

Ukończenie postępowania egzekucyjnego w inny sposób niż przez umorzenie komornik sądowy stwierdza postanowieniem rozstrzygając o kosztach. Regulacja taka wynika z art. 816 § 3 k.p.c.⁴⁶

4.2. Przejęcie prowadzenia egzekucji przez administracyjny organ egzekucyjny

W sytuacji wystąpienia zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej, jeżeli dalsze łączne prowadzenie egzekucji co do danej rzeczy lub prawa majątkowego będzie powierzone egzekucyjnemu organowi administracyjnemu, organ ten, prowadząc łącznie zarówno egzekucję sądową, jak i administracyjną, jako jedną stosować będzie regulacje prawne wynikające z ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁴⁷.

Czynności związane z przekazaniem sprawy spoczywają na sądowym organie egzekucyjnym (komorniku). Organ ten zawiadamia strony, uczestników postępowania i administracyjny organ egzekucyjny o zachodzącej podstawie przekazania prowadzenie sądowego postępowania egzekucyjnego organowi administracyjnemu. Obowiązek ten wynika bezpośrednio z § 1 art. 773² k.p.c. Należy pamiętać, że powyższe zawiadomienie jest czynnością procesową.

Komornik powinien wykonać te czynności niezwłocznie po uzyskaniu informacji pozwalających na stwierdzenie wystąpienia zbiegu egzekucji. Jak się trafnie wskazuje w piśmiennictwie obok obowiązków informacyjnych, pojawia się zobowiązanie

⁴⁵ Szerzej na ten temat zob. J. Jankowski, *Kodeks postępowania cywilnego. Część II. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne* (2), „Monitor Prawniczy” 2012, nr 4, s. 175–176. Autor zauważa, że przepis art. 816 § 3 k.p.c. jest nieczytelny, gdyż powstaje problem treści sentencji postanowienia, które ma wydać komornik gdy ukończy postępowanie egzekucyjne.

⁴⁶ Jak podnosi O. Marcewicz, wprowadzenie tej regulacji z dniem 8 września 2016 r. było spowodowane tym, „że administracyjny organ egzekucyjny, który skierował egzekucję do tego samego składnika majątku dłużnika, do którego skierowana została egzekucja sądowa, mógł również w celu wyegzekwowania należności stwierdzonej w administracyjnym tytule wykonawczym skierować egzekucję do innego jeszcze składnika majątku, w stosunku do którego egzekucja sądowa nie jest prowadzona. Jeżeli zbieg egzekucji administracyjnej z egzekucją sądową nastąpił tylko w stosunku do jednego lub niektórych ze składników majątku dłużnika, administracyjny organ egzekucyjny, aby prawidłowo prowadzić egzekucję administracyjną, musi mieć wiedzę na temat przebiegu egzekucji skierowanej do składnika majątkowego objętego zbiegiem egzekucji”. O. Marcewicz, *Komentarz do art. 774 Kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Jakubecki, Warszawa 2015, s. 1051.

⁴⁷ L. Klat-Wertelecka, *Niedopuszczalność egzekucji administracyjnej*, Wrocław 2009, s. 204.

komornika do: 1) sporządzenia i przesłania odpisu tytułu wykonawczego z oznaczeniem celu, któremu ma służyć, wysokości dotychczasowych kosztów powstałych w egzekucji oraz zakresu, w jakim rozszczenie wierzyciela zostało zaspokojone; 2) odpisu dokumentu zajęcia oraz odpisów innych dokumentów niezbędnych do prawidłowego prowadzenia egzekucji; 3) informacji dotyczącej (danych osobowych) wierzyciela i numeru rachunku bankowego, na który mają być przekazywane wyegzekwowane należności pieniężne; 4) rozliczenia uzyskanych od wierzyciela zaliczek i przekazania wyegzekwowanych, a niewypłaconych kwot, uzyskanych z przedmiotu zbiegu egzekucji. Komornik nie wydaje postanowienia o przekazaniu egzekucji do łącznego prowadzenia postępowanie egzekucyjnego organowi administracyjnemu⁴⁸.

Sądowy organ egzekucyjny przekazuje powyższe informacje administracyjnemu organowi egzekucyjnemu, który przyjął prowadzenie łącznej egzekucji za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, albo środków komunikacji elektronicznej w sposób uregulowany w art. 63a § 2 pos.eg.adm.

Czynność komornika sądowego polegająca na zawiadomieniu (lub zaniechaniu zawiadomienia) podlega zaskarżeniu skargą na czynności komornicze. Takie rozwiązanie umożliwia kontrolę sądową nad prawidłowością dalszych czynności egzekucyjnych oraz gwarantuje, że strony postępowania oraz administracyjny organ egzekucyjny zostaną poinformowane o przejęciu egzekucji sądowej przez egzekucyjny organ administracyjny do łącznego prowadzenia⁴⁹. Skargę na czynności komornicze lub ich zaniechanie składa się do sądu rejonowego. Do rozpoznania skargi właściwy jest sąd rejonowy przy którym działa komornik. Natomiast w sytuacji, jeżeli do prowadzenia egzekucji wybrany został komornik poza właściwością ogólną, skargę rozpoznaje sąd, który byłby właściwy według ogólnych zasad. Sąd rejonowy, który rozpoznaje skargę na czynności komornicze, działa jako sąd pierwszej instancji. Tak trafnie wypowiedział się SN w postanowieniu z dnia 21 maja 2010 roku⁵⁰. Krąg podmiotów legitymujących się możliwością wniesienia skargi został uregulowany w art. 767 § 2 k.p.c. Jak podnosi Jan Olszanowski, na mocy ustawy nowelizacyjnej k.p.c. z dnia 10 lipca 2015 r. doszło do rozszerzenia kompetencji referendarzy sądowych w sądowym postępowaniu egzekucyjnym. Stosownie do treści art. 759 § 1 k.p.c. czynności zastrzeżone dla sądu będą mogły być wykonywane przez referendarza sądowego, z wyłączeniem niektórych

⁴⁸ K. Flaga-Gieruszyńska, *Komentarz do art. 773²...*, s. 1373.

⁴⁹ H. Pietrzykowski, *Komentarz do art. 773² Kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 5: *Postępowanie egzekucyjne*, red. T. Ereciński, Warszawa 2016, s. 140.

⁵⁰ III CZP 28/10, OSNC 2011, nr 1, poz. 10.

czynności. Katalog włączeń ustawodawca uregulował w powyższym przepisie⁵¹. Z redakcji tego artykułu można wysunąć oczywisty wniosek, że wniesiona skarga na czynności komornicze w przedmiocie opisanym powyżej będzie mogła być rozpoznawana przez referendarza sądowego.

Natomiast z art. 64 § 1a pos.eg.adm wynika, że w przypadku przejęcia prowadzenia egzekucji, w wyniku wystąpienia zbiegu egzekucji do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego, administracyjny organ egzekucyjny pobiera opłatę za prowadzenie egzekucji w wysokości o której mowa w art. 64 § 1 pkt 2–6 pos.eg.adm. W podstawie obliczenia opłaty uwzględnia się należności pieniężne wskazane przez sądowy organ egzekucyjny w odpisie tytułu wykonawczego, w tym odsetki z tytułu niezapłacenia należności w terminie. Administracyjny organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznej egzekucji zawiadamia o wysokości opłaty zobowiązanego i dłużnika.

Jak wynika *expressis verbis* z art. 62f § 1 pos.eg.adm administracyjny organ egzekucyjny prowadzący łącznie egzekucję, kończy w formie postanowienia egzekucję sądową z rzeczy lub prawa majątkowego, przejętą od sądowego organu egzekucyjnego, gdy jej dalsze prowadzenie jest niemożliwe, niecelowe, lub jeżeli nie uzyska się kwoty wyższej od kosztów tej egzekucji. W postanowieniu organ egzekucyjny uchyła również czynności egzekucyjne podjęte w ramach tej egzekucji. Postanowienie to doręcza się zarówno wierzycielowi, zobowiązanemu i dłużnikowi zajętej wierzytelności oraz sądowemu organowi egzekucyjnemu, od którego przyjęto prowadzenie egzekucji. Powszechnie przyjmuje się, że skutek procesowy umorzenia egzekucji sądowej w trybie art. 62f § 1 pos.eg.adm jest tożsamy z umorzeniem postępowania, gdyż w obu przypadkach dochodzi do przerwania postępowania egzekucyjnego⁵². Przesłanki umorzenia administracyjnego postępowania egzekucyjnego zostały unormowane w art. 59 pos.eg.adm. Egzekucyjny organ administracyjny zobowiązany jest do umorzenia postępowania egzekucyjnego w razie zaistnienia jednej z podstaw, o których jest mowa w art. 59 pos.eg.adm. Każda z tych podstaw stanowi przeszkodę, uniemożliwiającą dalszą kontynuację tego postępowania⁵³. Paragraf 2 art. 62f pos.eg.adm statuuje, że na powyższe postanowienie służy zażalenie wierzycielowi niebędącemu organem egzekucyjnym, a także zobowiązanemu.

⁵¹ J. Olszanowski, *Zbieg egzekucji...*, s. 202.

⁵² Tak przykładowo: M. Krakowiak, *Zbieg egzekucji sądowej...*, s. 102. Przyczyny umorzenia postępowania egzekucyjnego objął WSA w Poznaniu w wyroku z dnia 6 lipca 2016 r., III SA/Po 263/16, LEX nr 2110425. Sąd uznał, że umorzenie postępowania egzekucyjnego z przyczyn o których jest mowa w art. 59 pos.eg.adm, powoduje uchylenie dokonanych czynności egzekucyjnych, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

⁵³ Całościowo problem zakończenia postępowania egzekucyjnego omówił W. Piątek, *Zakończenie postępowania egzekucyjnego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2016, nr 1, s. 141–153.

5. Zakończenie

W konkluzji poczynionych rozważań należy stwierdzić, że sądowe postępowanie egzekucyjne i postępowanie egzekucyjne w administracji to dwa odrębne, ale równorzędne postępowania, których istotą jest zapewnienie ochrony publicznoprawnej osobom uprawnionym w zakresie przymusowej realizacji przysługujących im od innych podmiotów świadczeń, i przy czym w sądowym postępowaniu egzekucyjnym chodzi zwykle o przymusowe wykonanie orzeczeń i innych aktów, stanowiących tytuły egzekucyjne, wydane w zakresie szeroko rozumianych spraw cywilnych, natomiast egzekucję administracyjną stosuje się do obowiązków o charakterze publicznoprawnym, których źródłem są zazwyczaj decyzje administracyjne⁵⁴.

W doktrynie można spotkać pogląd, iż dopuszczenie przez prawodawcę do równoczesnego funkcjonowania egzekucji administracyjnej i sądowej wywołuje w praktyce szereg problemów. Ustawodawca nie jest w stanie temu zapobiec nawet dokonując najbardziej precyzyjnych sposobów rozdziału kompetencji pomiędzy administracyjnymi i sądowymi organami egzekucyjnymi⁵⁵. Należy stwierdzić, że racjonalny ustawodawca tworząc przepisy prawne powinien starać się przewidzieć problemy występujące w praktyce i je wyeliminować lub zniwelować w przepisach uchwalanego aktu prawnego. Ustawa nowelizująca z dnia 10 lipca 2015 r. dokonała gruntownej zmiany w sposobach rozstrzygnięcia zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej. W obecnym stanie prawnym eliminowanie zbiegu egzekucji nastąpi *de iure*, a nie jak do dnia 8 września 2016 r. na mocy rozstrzygnięcia sądu, który organ egzekucyjny (sądowy czy administracyjny) będzie prowadził dalszą łączną egzekucję. Aktualnie wystąpienie zbiegu nie wstrzymuje czynności egzekucyjnych. Autor tekstu uważa, że wprowadzone zmiany uprościły procedurę likwidacji zbiegu egzekucji, co przełoży się na przyspieszenie procedury egzekucyjnej. Wprowadzoną zmianę należy ocenić pozytywnie i mieć nadzieję, że w praktyce przełoży się ona na usprawnienie procesu zbiegu egzekucji.

Kończąc powyższe rozważania należy pamiętać, że *argumentum certum* stanowi, iż fundamentalnym celem prawa egzekucyjnego jest niedopuszczenie prowadzenia egzekucji z tego samego składnika majątkowego dłużnika przez kilka organów egzekucyjnych.

⁵⁴ W. Grześkiewicz, *Komentarz do art. 62 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, [w:] *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz*, red. D. R. Kijowski, Warszawa 2015, s. 595-596.

⁵⁵ J. Świeczkowski, *Zbieg egzekucji administracyjnej i sądowej w orzecznictwie sądowym (zagadnienia wybrane)*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2010, nr 1, s. 55.

Dr Tomasz Dąbrowski: adiunkt w Katedrze Prawa, Zakładzie Prawa Prywatnego na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Prawnych Uniwersytetu Humanistyczno-Technologicznego im. K. Pułaskiego w Radomiu, radca prawny. E-mail: t..dabrowski@uthrad.pl.

Antkiewicz A., *Zmiany w postępowaniu egzekucyjnym w rządowym projekcie nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego zawartym w druku nr 2678 Sejmu VII kadencji*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2015, nr 5.

Cierkoński P., *Zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2011, nr 8-9.

Cieślak S., *Komentarz do art. 773 Kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 2, red. J. Jankowski, Warszawa 2015.

Dobosz P., *Pojęcie egzekucji administracyjnej*, [w:] *System egzekucji administracyjnej*, red. J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz, Warszawa 2004.

Flaga-Gieruszyńska K., *Komentarz do art. 774 Kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Zieliński, Warszawa 2016.

Gregorczyk P., *Powództwo o zwolnienie od egzekucji administracyjnej* [w:] *Aktualne problemy postępowania egzekucyjnego w administracji*, red. A. Skoczyła, J. Stankowski, Wrocław 2013.

Grzeškiewicz W., *Komentarz do art. 62 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, [w:] *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz*, red. D. R. Kijowski, Warszawa 2015.

Jankowski J., *Kodeks postępowania cywilnego. Część II. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne (2)*, „Monitor Prawniczy” 2012, nr 4.

Jankowski J., *Dopuszczalność drogi egzekucji sądowej*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2015, nr 2.

Jędrzejewski T., Masternak M., Rączka P., *Administracyjne postępowanie egzekucyjne*, Toruń 2013.

Kamińska-Krawczyk K., *Koszty postępowania egzekucyjnego przy zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2010, nr 6.

Klat-Wertelecka L., *Niedopuszczalność egzekucji administracyjnej*, Wrocław 2009.

Kowalkowski R., *Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej*, [w:] *Encyklopedia Egzekucji Sądowej*, red. Z. Knypl, R. Kowalkowski, H. Langa-Bieszki, Z. Merchel, Z. Szczurek, J. Treder, Sopot 2002.

Krakowiak M., *Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej po nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego z 10.07.2015 r.*, „Przegląd Sądowy” 2016, nr 1.

Marcewicz O., *Komentarz do art. 774 Kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2015.

Marciniak M., *Ograniczenia egzekucji sądowej*, „Acta Universitatis Lodziensis” 1986, nr 26.

Misztal-Konecka J., *Administracyjne tytuły wykonawcze w sądowym postępowaniu egzekucyjnym*, „Państwo i Prawo” 2015, nr 3, s. 57.

Miśtał K., *Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej*, „Studia Prawnicze” 2013, t. 13, nr 2.

Olszanowski J., *Zbieg egzekucji w sądowym i administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym*, Warszawa 2016.

Olszanowski J., *Komentarz do art. 62b ustawy postępowanie egzekucyjne w administracji*, [w:] *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, red. R. Hausner, A. Skoczyła, Warszawa 2016.

Olszanowski J., Piątek W., *Rozstrzygnięcie zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej. Wybrane zagad-*

- nienia praktyczne, [w:] *Przegląd dyscyplin badawczych pokrewnych nauce prawa i postępowania administracyjnego*, red. S. Wrzosek, M. Domagała, J. Izdebski, T. Stanisławski, Lublin 2010.
- Piątek W., *Zakończenie postępowania egzekucyjnego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2016, nr 1.
- Pietrzykowski H., *Komentarz do art. 773² Kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. t. 5: *Postępowanie egzekucyjne*, red. T. Ereciński, Warszawa 2016.
- Przybysz P., *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Rączka P., *Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej – ocena racjonalności proponowanej nowelizacji*, [w:] *Racjonalny ustawodawca. Racjonalna administracja. Pamięci Profesora Eugeniusza Smoktunowicza*, red. D. R. Kijowski, A. Miruć, A. Budnik, Białystok 2016.
- Romańska M., *Zbieg egzekucji oraz egzekucji i zabezpieczenia w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym. System egzekucji administracyjnej*, pod red. J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz, Warszawa 2004.
- Romańska M., Leśniak O., *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, Warszawa 2016.
- Skoczylas A., *Postępowanie egzekucyjne w administracji*, [w:] *System Prawa Administracyjnego*, t. 9: *Prawo procesowe w administracyjnej*, red. R. Hauser, A. Wróbel, Z. Niewiadomski, Warszawa 2014.
- Świeczkowski J., *Zbieg egzekucji administracyjnej i sądowej w orzecznictwie sądowym (zagadnienia wybrane)*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2010, nr 1.
- Uliasz A., *Komentarz do art. 773 Kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016.
- Walisik M., *Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej prowadzonych przeciwko różnym dłużnikom*, „Polski Proces Cywilny” 2012, nr 2.
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r., *Kodeks cywilny*, tekst jednolity: Dz.U. z 2017 r. poz. 459.
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r., *Kodeks postępowania cywilnego*, tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 1822, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r., *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, tekst jednolity: Dz.U. z dnia 28 kwietnia 2016 r., poz. 599, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r., *o komornikach sądowych i egzekucji*, tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r., poz. 1138, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. *o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*, tekst jednolity: Dz.U. z dnia 5 maja 2016 r., poz. 623, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 11 października 2013 r. *o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych*, Dz.U. z 2013 r., poz. 1289, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. *o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw*, Dz.U. 2015 r., poz. 1311.
- Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 czerwca 2016 r., SK 31/14, Dz.U. z 2016 r., poz. 599.
- Uchwała SN z dnia 25 czerwca 1997 r., III CZP 29/97, OSNC 1997, nr 11, poz. 164.
- Postanowienie SN z dnia 12 czerwca 1996 r., III CZP 61/96, OSNC 1996, nr 10, poz. 132.

Postanowienie SN z dnia 18 marca 2004 r., III CZP, 6/05, LEX nr 520121.

Postanowienie SN z dnia 21 maja 2010 r., III CZP 28/10, OSNC 2011, nr 1, poz. 10.

Postanowienie SN z dnia 16 marca 2016 r., IV CZ 102/15, LEX nr 2008711.

Wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 15 grudnia 2009 r., I SA/Wr 1047/09, Legalis nr 214571.

Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 10 października 2013 r., I SA/Go 413/13, LEX nr 1386525.

Wyrok WSA w Warszawie z dnia 17 grudnia 2015 r., III SA/Wa 898/15, LEX nr 1992539.

Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 6 lipca 2016 r., III SA/Po 263/16, LEX nr 2110425.

Wyrok SA w Katowicach z dnia 18 czerwca 2016 r., I ACa 67/16, LEX nr 2076761.

Postanowienie SA w Poznaniu z dnia 8 lipca 2013 r., I ACz 958/13, Legalis nr 742959.

arkuszy wydawniczych 1,3
